

Sygn. akt I UK 459/19

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania „C.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
z udziałem zainteresowanej N.T.
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 16 czerwca 2020 r.,
skargi kasacyjnej „C.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. od wyroku
Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 28 lutego 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**II. zasądza od „C.” Spółki z o.o. w B. na rzecz Zakładu
Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. 240 zł (dwieście
czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 lutego 2019 r. Sąd Apelacyjny w [...]. oddalił
apelację „C.” Sp. z o.o. w B. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 22 lipca
2016 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
przy udziale zainteresowanej N.T.

Wyrokiem z dnia 22 lipca 2016 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił odwołanie
płatnika składek - „C.” Sp. z o.o. w B. od decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych
Oddziału w K. z dnia 12 stycznia 2015 r., ustalającej dla N.M. (obecnie noszącej

nazwisko T.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia u płatnika składek w wysokości i za okresy wskazane w decyzji. Organ rentowy stosując art. 8 ust. 2a oraz art. 18 ust. 1a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w zaskarżonej decyzji uwzględnił w podstawie wymiaru składek wynagrodzenie jakie uzyskała N.T. z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z firmą „C.” J.C. z siedzibą w W., w ramach których ubezpieczona wykonywała pracę na rzecz swego pracodawcy - „C.”. Sp. z o.o. Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż w przedmiotowej sprawie zainteresowana była zatrudniona na podstawie umowy o pracę przez płatnika składek na stanowisku specjalista ds. sprzedaży, a ponadto w związku z realizacją umów leasingu pracowników zawarła pomiędzy jej pracodawcą „C.”. Sp. z o.o. a z firmą „C.” J.C., wykonywała umowy o dzieło zawarte z firmą „C.” w przedmiocie „opracowanie kosztorysu obsługi technicznej imprezy”, dla „C.”. Sp. z o.o. Zatem zdaniem tego Sądu wykonywała ona pracę, której odbiorcą był jej pracodawca. W ocenie Sądu Okręgowego bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawała okoliczność, iż odbiorcami ostatecznymi efektu czynności podejmowanych przez zainteresowaną były zawsze osoby trzecie - klienci „C.”. Sp. z o.o.. W przedmiotowej sprawie, zainteresowana N.T. wykonywała zadania, do których realizacji był zobowiązany wobec swoich klientów jej pracodawca, to jest spółka „C.”. i dlatego ta spółka odnosiła korzyść z pracy N.T., świadczonej w ramach umowy cywilnoprawnej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie ulega wątpliwości, iż beneficjentem pracy świadczonej przez N.T. był jej pracodawca - spółka „C.”, gdyż dzięki jej pracy spółka ta mogła wykonać swoje zobowiązanie, jakie zaciągnęła wobec swego klienta i otrzymała od tego klienta wynagrodzenie, za usługę faktycznie zrealizowaną w imieniu tej spółki przez zainteresowaną N.T. Oczywiście jest, że to spółka „C.”, a nie sama wykonawczyni dzieła odpowiedzialna była wobec klienta tej spółki za właściwe wykonanie umowy, jaka łączyła spółkę z tym klientem (art. 471 k.c. w zw. z art. 474 k.c.). W określeniu „na rzecz pracodawcy” chodzi bowiem o to, czy korzyść z tej pracy osiąga pracodawca. Korzyść tak rozumianą z pewnością nie osiąga w tych okolicznościach finalny klient pracodawcy (konsument), bowiem płaci on ekwiwalentną cenę, za usługę świadczoną przez pracodawcę, w ramach zawartej przez niego z tym klientem umowy. Z punktu

widzenia takiej umowy odpowiedzialnym za jej wykonanie wobec finalnego odbiorcy jest zawsze pracodawca i to on uzyskuje korzyść z pracy wykonawcy dzieła (analogiczną jak w przypadku pracy pracownika). W ocenie Sądu Apelacyjnego do zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej nie jest wymagane, aby pracownik wykonywał w ramach umowy cywilnoprawnej takie same czy nawet podobne czynności, jak w ramach stosunku pracy. Mogą być to nawet czynności o zupełnie odmiennym charakterze. Istotne jest, że korzyści z tej pracy uzyskuje pracodawca.

Skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 23 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Skarżąca wniosła o przyjęcie przez Sąd Najwyższy do rozpoznania w oparciu o podstawę wynikającą z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Oczywiście zasadności skargi kasacyjnej upatrywała w dopuszczeniu się przez Sąd Apelacyjny naruszenia prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 23 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zdaniem skarżącej odbiorcami ostatecznymi efektu czynności podejmowanych przez N.T. były zawsze osoby trzecie - klienci „C.” spółki z o.o. Płatnik składek był jedynie podmiotem pośrednim w ciągu umów, na mocy których zainteresowana, jako przyjmująca zamówienie wykonywała dzieło na rzecz finalnego zamawiającego, którym nigdy nie był płatnik. Ponadto brak jest zbieżności zakresu obowiązków wykonywanych w ramach stosunku pracy w odniesieniu do czynności powierzonych zainteresowanej na gruncie umowy cywilnoprawnej. Zdaniem skarżącej skarga kasacyjna jest też oczywiście uzasadniona, bowiem konieczna jest odpowiedź na pytania:

- czy ma prawnie znaczenie dla uznania za pracownika, a w konsekwencji ustalenia obowiązku uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przychodów uzyskanych przez pracowników z tytułu wykonywania umów cywilnoprawnych zawartych z podmiotem trzecim, w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 23 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych okoliczność tożsamości lub jej brak w odniesieniu do zakresu obowiązków i wykonywanych czynności, miejsca świadczenia pracy, czasu?

- czy ma prawne znaczenie dla uznania za pracownika, a w konsekwencji ustalenia obowiązku uwzględnienia w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przychodów uzyskanych przez pracowników z tytułu wykonywania umów cywilnoprawnych zawartych z podmiotem trzecim, w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 23 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych okoliczność zbadania charakteru (bezpośredniego czy też pośredniego) uzyskiwania rezultatów pracy dla pracodawcy?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. Jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, Legalis nr 1508600; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, Legalis nr 1482401; z dnia 24 maja 2016 r., I CSK 666/15). Innymi słowy istotne zagadnienie prawne powinno kotwiczyć się w regulacji prawnej, która powinna zostać przeanalizowana i opracowana, tak aby to wpierw sam skarżący mógł stwierdzić, że istotne

zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2015 r., III UK 206/13). Skarżący ma zatem obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r., I UK 252/17, LEX nr 2533238). W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, LEX nr 2499783).

W rozpoznawanej sprawie skarżąca sformułowała zagadnienie prawne nie wskazując stosownej argumentacji prawnej w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie. Należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z dnia 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527).

Chybiony jest również zarzut oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego,

zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, budzi poważne zastrzeżenia. W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt. 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990). Co jest sporne nie może być oczywiste (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122; z dnia 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13, LEX nr 1771724).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.